

גם זה היה

כינור ונימה

לעת זקנה מציפים אותך זיכרונות העבר הרחוק והלא רחוק. הנני מנסה לא להיסחף, אני יודע מה מחכה לי שם. בכל זאת איני מוותר לגמרי על העבר. הרי כולנו יודעים, עד כמה השנים "היחפות" השנים היפות נשארות אתנו ויקרות לנו. יש תוויות אותן אני זוכר היטב. הן כל כך חזקות והיוביות שכדאי לי לקלף את כל הקשה סביבן ולכתוב עליהן.

אחת מהחוויות האלה הנני מתכוון לתאר כאן. אני מדבר על דבר כל כך מוזר שלא ניתן להסבר ודווקא בגלל המיוחד באירוע זה שווה לכתוב עליו. בעצם יקרים שלי, אני משאיר לכם את השיפוט! "החדבר היה כך".

כיתה בבית ספר עממי בה למדתי, גילאינו עשר – אחת עשרה. עיירה קטנה שבה אוכלוסיה מעורבת. הבתים נבנו לאורך נהר צר, רק באביב לאחר הפשרת השלגים אפשר היה לראות אותן כנהר אשר לפעמים אפילו הציף את השדות לכל אורכו והיה מגיע לבתים אשר מוקמו מצידו השמאלי. העיירה הייתה לחוצה בין הרים וכמות המים האדירה באביב הייתה לפעמים גורמת לפינוי בתים מהמקומות הנמוכים יותר. רוב הילדים באו מהחלק העליון של העיירה סביבה כפרית מובחנת שגידלו בה תפוחי אדמה, שיבולת שועל, עצי פרי כמו תפוחי עץ, שיזפים, אגסים. האיכרים היו עניים וזה הורגש בלבוש של הילדים - בערך חצי כיתה אולי אפילו יותר. לאורך החלק התחתון היה הרחוב היהודי - ה"א" P_{11} זה היה בעיני אז, לפחות דיזנגוף של היום. חנויות עם מצרכים שונים, חומר בניין, הלבשה, תחנת קמח, חנויות מכולת, גם בית מרוח גם בית הארחה בגודל של שלושה דברים עם שלט יומרני בתרגום מפולנית מקום לארוחת בוקר ולינה - B&B.

הילדים היהודיים היו נראים אחרת לגמרי. קודם כל רובם היו נקיים, גם הלבוש היה בהתאם גם הצטיידות עם סנדוויציים בתוך התיק. כמובן, עובדה זו לא שיפרה את היחסים מצד האוקראינים אשר גם כך היו רעים בלשון המעטה. החלק השליט היו ילדים פולניים. הוריהם היו מועסקים על ידי השלטונות כגון מפקד המשטרה, ראש הכפר והעיקר האדמיניסטרציה של קידוחי נפט - נקידים, מהנדסים ואחרים - נחזור לחוויה.

היה שיעור ציור, כן, היה דבר כזה, גם מורה היה, התברר מאוחר יותר כאנטישמי קיצוני. נושא הציור - טבע דומם. על שולחן המורה שמו כסא, כיסו אותו בבד לבן כרקע לאובייקט השיעור - הכינור.

שיעורים בציור נמשכו שעתים עם הפסקה באמצע. כאן אני חייב להדגיש עד היום הזה אין לי כישורים בציור. זה הפריע לי להתקבל לפקולטה לאדריכלות בה חלמתי ללמוד כל חיי. כמובן עד השיעור הזה לא היה לי עם מה להתגאות בתחום זה לפעמים הצלחתי לצייר תרנגול שכולם חשבו אותו לעורב. איך אומרים היום "חבל על הזמן" שאגאל לא יצא ממני. כל החיים התעניינתי באומנות הציור כמו אומנויות אחרות. קראתי על תולדות הציור, קורות חיים של הציירים הידועים מכול התקופות אבל לצייר לא, לשרטט כן!

התחלתי לצייר את הכינור, דרשו עם צבעי מים, ראיתי עד כמה מסובכים הגוונים על פני הכינור הרי אין שני כינורות זהים מבחינת משחק הצבעים. להוסיף לזה את הצורה אשר גם אינה מתנה גדולה ומה עם החלק העליון ה"גריף" עם כפתורים כהים, המיתרים הכול נורא מסובך.

ציירתי לפי יכולתי, השתדלתי לתת את המקסימום, זאת תכונה אישית שלי. גמרתי, שמתי על השולחן לפי הוראת המורה ויצאנו להפסקה. מהכינור שכחתי, בסוף ההפסקה נכנסתי לכיתה ומיד ראיתי ציור של כינור מוצב על החלון הגדול מול הכניסה. ניגשתי קרוב לחלון וראיתי שהציור מאד מוצלח. כנראה יד של אמן ייצר אותו. חשבתי אז שהמורה הביא דוגמא בשבילינו. פניתי אל הכיתה ושאלתי את הילדים מאין הציור? כולם פרצו בצחוק "תרי זה אתה עשית". חשבתי שכולם לועגים לי, לא האמנתי לרגע שזה הציור שלי, הסתובבתי לכיוון המורה ושאלתי אותו האם זה נכון? הוא הנהן בראשו לאות חיובי. גם חיוך קטן אפשר היה לראות בפניו הפה שלו.

אפילו ג. על מנת לעזור לקוראים בפענוח הכישרון הפתאומי שלי, גם לעצמי, יש סיפר נוסף. בזמן החופש הגדול היו שולחים אותי לכפר לבית דודתי בשביל לעלות במשקל. חלב ישר מהפרה, שמנת, כל מיני מאכלים טעימים, בקיצור חגיגה בשבילי. מאד אהבו אותי שם נשכו אותי לחתיכות (לא אהבתי את זה).

ניהנתי מהרחצה בנהר עם עלות השחר יחד עם בני הדודים, טיולים בסביבה בהרים, היופי, והעיקר חופש מכל תמקידים אותם הייתי צריך למלא בביתי בנוסף ללימודים בשתי מערכות. בבוקר בבית ספר ממשלתי ומיד אחרי הצהריים ב"חדר". כן, כן חדר קלסי אותו כל כך מעליבים כעת ולא בצדק. היו מורים ב"חדר" אשר לימדו אותנו לכתוב גרמנית ועוד באותיות גותיות.

כשסיימתי את הכיתה השנייה ובהיותי אצל הדודה הגיעה לכפר משפחה אשר כולה שרה, ניגנה ורקדה. הם גרו בשכונות ואני מאד אהבתי לשמוע את כל השמחה, הקולות והצלילים הבוקעים מהבית השכן. באחד הערבים שמעתי צליל יפה מאד, פעם ראשונה בחיי שמעתי צליל כזה. התקרבתי לחלון של הבית השכן, החלונות היו נמוכים כלכי חוץ וראיתי נער כבן שתיים עשרה מננן על כינור. ידעתי שקיים כינור, ראיתי כינורות אבל לא הזדמן לי לשמוע "סולו". בחתונות היו כליזמרים עם כינורות אבל נגינה כזו מהחלון טרם שמעתי. לא שמתי לב אבל הרגשתי דמעות

זולגות מעיני, בדרך הביתה בכיתי מאושר שרק ילד קטן מסוגל לחוש.

שלכם

4.6.10

א.ה.

כתיבה אישית 293

ציירתי לפי יכולתי, השתדלתי לתת את המקסימום, זאת תכונה אישית שלי. גמרתי, שמתי על השולחן לפי הוראת המורה ויצאנו לחפסקה. מהכינור שכחתי, בסוף החפסקה נכנסתי לכיתה ומיד ראיתי ציור של כינור מוצב על החלון הגדול מול הכניסה. ניגשתי קרוב לחלון וראיתי שהציור מאד מוצלח. כנראה יד של אמן ייצר אותו. חשבתי אז שהמורה הביא דוגמא בשבילנו. פניתי אל הכיתה ושאלתי את הילדים מאין הציור? כולם פרצו בצחוק "הרי זה אתה עשית". חשבתי שכולם לועגים לי, לא האמנתי לרגע שזה הציור שלי, הסתובבתי לכיוון המורה ושאלתי אותו האם זה נכון? הוא הנהן בראשו לאות חיובי. גם חיוך קטן אפשר היה לראות בפינת הפה שלו.

אפילו:

על מנת לעזור לקוראים בפענוח הכישרון הפתאומי שלי, גם לעצמי, יש סיפר נוסף. בזמן החופש הגדול היו שולחים אותי לכפר לבית דודתי בשביל לעלות במשקל. חלב ישר מהפרה, שמנת, כל מיני מאכלים טעימים, בקיצור חגיגה בשבילי. מאוד אהבו אותי שם נשכו אותי לחתיכות (לא אהבתי את זה).

ניהנתי מהרחצה בנהר עם עלות השחר יחד עם בני הדודים, טיולים בסביבה בהרים, היופי, והעיקר חופש מכל תפקידים אותם הייתי צריך למלא בביתי בנוסף ללימודים בשתי מערכות. בבוקר בבית ספר ממשלתי ומיד אחרי הצהריים ב"חדר". כן, כן חדר קלסי אותו כל כך מעליבים כעת ולא בצדק. היו מורים ב"חדר" אשר לימדו אותנו לכתוב גרמנית ועוד באותיות גותיות.

כשסיימתי את הכיתה השנייה ובהיותי אצל הדודה הגיעה לכפר משפחה אשר כולה שרה, ניגנה ורקדה. הם גרו בשכנות ואני מאוד אהבתי לשמוע את כל השמחה, הקולות והצלילים הבוקעים מהבית השכן. באחד הערבים שמעתי צליל יפה מאוד, פעם ראשונה בחיי שמעתי צליל כזה. התקרבתי לחלון של הבית השכן, החלונות היו נמוכים כלפי חוץ וראיתי נער כבן שתיים עשרה מנגן על כינור. ידעתי שקיים כינור, ראיתי כינורות אבל לא הזדמן לי לשמוע "סולו". בחתונות היו כליזמרים עם כינורות אבל נגינה כזו מהחלון טרם שמעתי. לא שמתי לב אבל הרגשתי דמעות זולגות מעיני, בדרך הביתה בכיתי מאושר שרק ילד קטן מסוגל לחוש.

שלכם

4.6.10

א.ה.

גם זה היה

כינור ונימה

לעת זקנה מציפים אותך זיכרונות העבר הרחוק והלא רחוק. הנני מנסה לא להיסחף, אני יודע מה מתכה לי שם. בכל זאת אני מוותר לגמרי על העבר. הרי כולנו יודעים, עד כמה השנים "היחפות" השנים היפות נשארות אתנו ויקרות לנו. יש חוויות אותן אני זוכר חיטב. הן כל כך חזקות וחיוניות שכדאי לי לקלף את כל הקשה סביבן ולכתוב עליהן. אחת מהחוויות האלה הנני מתכוון לתאר כאן. אני מדבר על דבר כל כך מוזר שלא ניתן להסבר ודווקא בגלל המיוחד באירוע זה שווה לכתוב עליו. בעצם יקרים שלי, אני משאיר לכם את השיפוט! "הדבר היה כך".

כיתה בבית ספר עממי בה למדתי, גילאינו עשר – אחת עשרה. עיירה קטנה שבה אוכלוסייה מעורבת. הבתים נבנו לאורך נהר צר, רק באביב לאחר הפשרת השלגים אפשר היה לראות אותו כנהר אשר לפעמים אפילו הציף את השדות לכל אורכו והיה מגיע לבתים אשר מוקמו מצידי השמאלי. העיירה הייתה לחוצה בין הרים וכמות המים האדירה באביב הייתה לפעמים גורמת לפינוי בתים מהמקומות הנמוכים יותר. רוב הילדים באו מהחלק העליון של העיירה סביבה כפרית מובהקת שגידלו בה תפוחי אדמה, שיבולת שועל, עצי פרי כמו תפוחי עץ, שזיפים, אגסים. האיכרים היו עניים וזה הורגש בלבוש של הילדים - בערך תצי כיתה אולי אפילו יותר. לאורך החלק התחתון היה הרחוב היהודי - ה"א"י. זה היה בעיני אז, לפחות דינוגוף של היום. חנויות עם מצרכים שונים, חומר בניין, הלבשה, תחנת קמח, חנויות מכולת, גם בית מרוח גם בית הארחה בגודל של שלושה חדרים עם שלט יומרני בתרגום מפולנית מקום לארוחת בוקר ולינה - B&B.

הילדים היהודיים היו נראים אחרת לגמרי. קודם כל רובם היו נקיים, גם הלבוש היה בהתאם גם הצטיידות עם סנדויציים בתוך התיק. כמוכן, עובדה זו לא שיפרה את היחסים מצד האוקראינים אשר גם כך היו רעים בלשון המעטה. החלק השליט היו ילדים פולניים. הוריהם היו מועסקים על ידי השלטונות כגון מפקד המשטרה, ראש הכפר והעיקר האדמיניסטרציה של קידוחי נפט - פקידים, מהנדסים ואחרים - נחזור לחוויה. היה שיעור ציור, כן, היה דבר כזה, גם מורה היה, התברר מאוחר יותר כאנטישמי קיצוני. נושא הציור - טבע דומם. על שולחן המורה שמו כסא, כיסו אותו בבד לבן כרקע לאובייקט השיעור - הכינור.

שיעורים בציור נמשכו שעתיים עם הפסקה באמצע. כאן אני חייב להדגיש עד היום הזה אין לי כישורים בציור. זה הפריע לי להתקבל לפקולטה לאדריכלות בה חלמתי ללמוד כל חיי. כמובן עד השיעור הזה לא היה לי עם מה להתגאות בתחום זה לפעמים הצלחתי לצייר תרנגול שכולם חשבו אותו לעורב. איך אומרים היום "חבל על הזמן" שאגאל לא יצא ממני. כל החיים התעניינתי באומנות הציור כמו אומנויות אחרות. קראתי על תולדות הציור, קורות חיים של הציירים הידועים מכול התקופות אבל לצייר לא, לשרטט כן! התחלתי לצייר את הכינור, דרשו עם צבעי מים, ראיתי עד כמה מסובכים הגוונים על פני הכינור הרי אין שני כינורות זהים מבחינת משחק הצבעים. להוסיף לזו את הצורה אשר גם אינה מתנה גדולה ומה עם החלק העליון ה"גריף" עם כפתורים כהים, המיתרים הכול נורא מסובך.